

Posudek na bakalářskou práci pana V. Šimka „Sofistika v díle Platóna“

Předmětem práce je sofistika v díle Platóna. Autor si stanovil dva cíle: jednak vysvětlit pojetí sofistiky, které Platón podal ve svém psaném díle, jednak tuto Platónovu koncepci za pomoci moderních výkladů sofistiky kriticky posoudit a zhodnotit. V první části práce (s. 7-41) se autor pokusil na základě analýzy pramenů a s použitím relevantní české i zahraniční sekundární literatury vyložit Platónovo pojetí sofistiky. V závěrečném shrnutí výsledků první části práce autor správně konstatuje, že Platón chápe sofisty především jako „milovníky zdání, nikoli pravé moudrosti, kteří neznají dialektické umění a nevedou tak k pravému vědění založeném na poznání věčných idejí“. Autor správně konstatuje, že Platónovo pojetí a hodnocení sofistiky je založeno na jeho vlastní koncepci filosofie a její metody.

Ve druhé části práce (s. 42-64) autor dosažené výsledky prohlubuje a posuzuje. Jako jakési paradigma sofistiky stanovil autor Prótagorův výrok „Mírou všech věcí je člověk...“ (zkráceně HMS). Různé moderní interpretace HMS pak autor konfrontuje s výkladem Platónovým, jenž patrně chápal HMS „ontologicky“ (člověk je mírou toho, že něco je nebo není) a jako výraz - moderně řečeno - „subjektivismu“ (neexistuje společná na jednotlivém člověku nezávislá míra toho, že něco je nebo není). Platón HMS odmítl s tím, že mírou věcí je Bůh, nikoli člověk. Ve světle moderních interpretů hodnotí autor Platónovo pojetí sofistiky jako „ZČÁSTI uměle vytvořenou konstrukci, jež měla Platónovi napomoci při hledání ... pravé filosofie“. V této části práce se objevují některé nejasnosti, ke kterým se vyjádřím dále.

Autor podle mého soudu dosáhl stanovených cílů, práce po formální i obsahové stránce splňuje požadavky, které jsou kladeny na bakalářskou práci, navíc je práce napsána čtivě. Zdůraznil bych rád také to, že autor pracoval s německou i anglickou sekundární literaturou a především z řeckým originálem, což je pro studenta kombinovaného bakalářského programu nevšední výkon.

K dílčím problémům nebo nejasnostem druhé části práce mám následující připomínky, na které by měl autor odpovědět při ústní obhajobě:

1. Autor na některých místech naznačuje, že lze HMS vyložit také tak, že podle této interpretace člověk není omezen pouze na oblast jevů, nýbrž prostřednictvím jevů může chápat také podstaty věcí (viz str. 56, 59). Tyto náznaky však nerozvádí. Protože se jedná o kontroverzní tezi, byl bych rád, kdyby se ji autor pokusil obhájit. Zdá se totiž, že se taková interpretace pokouší sloučit neslučitelné: vyložit sofistu a HMS tak, že se nevylučuje možnost adekvátního postizení skutečnosti (viz „Sofista vnímá jevy a skrze jevy odhaluje pravdu a skutečnost“ – str. 55; „Sofista ... si nárokuje výpovědi o jejich podstatě“ – str. 56; „Pravda jako celek ... je předkládána sofisticky jako otevřená člověku – a to všem bez výjimky.“ – str. 60) a zároveň uchovat zjevný sofistice vlastní agnosticismus a subjektivismus („O každé věci jsou dva navzájem protikladné výklady“ – str. 54; „Sofista podle Platóna rozhoduje o tom, zda věci mají takovou či jinou podstatu – tzn. co je dobré, spravedlivé, pravdivé atd.“ – str. 56)? V tomto ohledu postrádám u autora také kritický odstup od nauky sofistů.
2. S předchozí nejasností souvisí i následující obtíž. Na str. 63 autor označuje Prótagoru vzhledem k problému poznatelnosti Božského za agnostika, nikoli za ateistu, protože „... nemáme-li k dispozici žádná náboženská *fainomena*, nelze s jistotou určit, zda v této oblasti lze mluvit o reálném bytí či nikoli.“ Pokud by však platilo, že podle Prótagory lze prostřednictvím jevů poznávat podstaty, z jakých důvodů Prótagoras tvrdí „O bozích nelze ani mluvit, ani psát, ani poznat, zda jsou či nejsou.“? Nejasné je v této souvislosti také autorovo tvrzení: „... transcendentní je podle sofistů

uchopováno imanentním“ (str. 63). Naznačuje zde autor, že sofista přece jenom připouští poznatelnost Božského?

Na základě výše uvedeného předběžně hodnotím práci jako výbornou nebo velmi dobrou, konečné rozhodnutí ovlivní způsob, jímž bude autor práci obhajovat.

Mgr. David Svoboda
vedoucí práce

